

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

УДК 796.01:316.614:37.014.242:004.7

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20471083>

Інтегрована модель соціальної підтримки спортсменів: освіта та цифрові компетенції

Приймак Марія Михайлівна

Кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
професор кафедри історії та теорії олімпійського спорту,
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
вул. Фізкультури, 1, м. Київ, Україна, 03150,
<https://orcid.org/0000-0003-3249-9902>

Прийнято: 08.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація.** Мета дослідження* полягає у теоретичному обґрунтуванні концептуальної моделі взаємозв'язку соціальної ролі та ідентичності спортсменів як методологічного підґрунтя для проектування сучасних систем їхньої соціальної підтримки на основі поєднання освіти та цифрових компетенцій. ***Методи дослідження. Для досягнення мети використано комплекс наукових методів: теоретичний аналіз та узагальнення наукової літератури (для вивчення атлетичної ідентичності); системний підхід (для побудови архітекtonіки моделі); метод класифікації (для типізації адаптаційних профілів спортсменів на основі інтеграції їхніх ролей). ***Результати.*** Встановлено, що чинником дезадаптації є надмірна фіксація на професійній ролі («атлетичне відчуження»), що створює ризики соціальної ізоляції. Автором розроблено класифікацію адаптаційних профілів (інтегративний, компенсаторний, дефіцитарний), яка дозволяє прогнозувати

успішність ресоціалізації на основі поєднання атлетичної, академічної та цифрової ролей. Обґрунтовано Модель інтегрованої підтримки спортсменів у системі дуальної кар'єри, де ключовим елементом виступає «рефлексивний фільтр» – механізм, що забезпечує усвідомлене перемикання між соціальними ролями. Доведено, що конвергенція освіти та цифрових компетенцій створює синергію, за якої знання стають наповненням публічного авторитету спортсмена, перетворюючи його на конкурентоспроможного фахівця ще до завершення спортивної кар'єри. **Висновки.** Дослідження розширює наукове розуміння структури соціальної ролі спортсмена в умовах цифровізації, де медійна самопрезентація визначена як стратегічний механізм збереження соціальної стійкості. Удосконалено концептуальні засади «атлетичної ідентичності» через її інтеграцію з теорією дуальної кар'єри та гуманізації олімпійського спорту. Практична цінність роботи полягає у створенні теоретичної бази для розробки структурно-функціональних моделей реалізації освітнього потенціалу спорту та формування м'яких навичок (*soft skills*) у системі багаторічної підготовки. Запропоновані підходи дозволяють нівелювати ризики ідентифікаційних криз та забезпечити гармонійний перехід атлетів до професійної діяльності після завершення спортивної кар'єри.

Ключові слова: соціальна адаптація, дуальна кар'єра, атлетична ідентичність, освітній капітал, цифрові компетенції, олімпійські цінності, соціальна роль, спортсмен.

Integrated Model of Athlete Support: Education and Digital Competencies

Pryimak Mariia Mykhaylivna

PhD in Physical Education and Sports, Associate Professor,
Professor Department on History and Theory of Olympic Sport,
National University of Physical Education and Sports of Ukraine,
Ukraine, 03150, Kyiv, 1 Fizkul'tury Str.,

<https://orcid.org/0000-0003-3249-9902>

Abstract. *The aim of the study is to theoretically substantiate a conceptual model of the relationship between athletes' social roles and identity as a methodological basis for designing modern social support systems based on the integration of education and digital competencies. **Methods.** A complex of scientific methods was used: theoretical analysis and generalization of scientific literature (to study athletic identity); a systematic approach (to build the model's architecture); and the classification method (to typify athletes' adaptation profiles based on role integration). **Results.** It was established that a key factor of maladaptation is excessive fixation on the professional role ("athletic foreclosure"), which creates risks of social isolation. The author developed a classification of adaptation profiles (integrative, compensatory, and deficient), allowing for the prediction of resocialization success based on the combination of athletic, academic, and digital roles. An Integrated Support Model for athletes within the dual career system is substantiated, featuring a "reflexive filter" as a key element — a mechanism ensuring conscious switching between social roles. It is proven that the convergence of education and digital competencies creates a synergy where knowledge enriches the athlete's public authority, turning them into competitive specialists even before the end of their sports careers. **Conclusions.** The study expands the scientific understanding of the athlete's social role structure in the digital age, where media self-presentation is defined as a strategic mechanism for maintaining social resilience. The conceptual foundations of "athletic identity" are improved through its integration with dual career theory and the humanization of Olympic sports. The practical value of the work lies in creating a theoretical framework for developing structural and functional models to implement the educational potential of sports and develop soft skills within the long-term training system. The proposed approaches help mitigate the risks of identity crises and ensure a harmonious transition for athletes into professional activities after their sports careers.*

Keywords: *social adaptation, dual career, athletic identity, educational capital, digital competencies, Olympic values, social role, athlete.*

Постановка проблеми. Трансформація сучасного спорту вищих досягнень у потужну індустрію професійної діяльності висуває нові вимоги до особистості спортсмена. Сьогодні успіх виходить далеко за межі суто спортивних результатів чи перемог на спортивній арені. У межах класичної системи підготовки, орієнтованої на максимальні досягнення, виникає природна суперечність. З одного боку, спортсмен має бути повністю зосереджений на спортивному результаті (тренувальній та змагальній діяльності). З іншого – він об'єктивно потребує соціальної реалізованості, щоб залишатися повноцінною частиною суспільства як під час спортивної діяльності, так і після їх завершення.

Актуальність теми зумовлена тим, що в умовах сучасних глобальних викликів успішна соціальна адаптація неможлива без гармонізації професійної ролі та внутрішньої ідентичності спортсмена. Це вимагає розробки новітніх механізмів інтеграції освітнього капіталу та цифрових компетенцій у структуру особистості спортсмена, що забезпечить його соціальну стійкість, перетворюючи його досвід і спортивні досягнення на надійний фундамент для подальшого успішного життя.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз наукового дискурсу свідчить, що проблема адаптації спортсменів до життя після завершення спортивної кар'єри має глибоке коріння в працях представників української наукової школи. Фундаментальний внесок у розуміння багаторічної підготовки та раціонального управління ресурсами спортсменів зроблено В. Платоновим [1], який акцентує увагу на необхідності збереження здоров'я та цілісності особистості в умовах граничних навантажень. Процеси гуманізації спорту та впровадження олімпійської освіти як стратегічного інструменту соціалізації детально розроблені в роботах М. Булатової та співавторів [2], де олімпійські цінності розглядаються як етичний фундамент, що допомагає спортсмену гармонійно інтегруватися в соціум. Важливість виховання ціннісних орієнтацій молоді через залучення до олімпійського руху обґрунтовано у дослідженнях В.

Єрмолової та співавторів [3]. Безпосередньо особливості курсу адаптації до постспортивного життя через аналіз психологічних чинників висвітлено у роботі В. Воронової та співавторів [4], де автори підкреслюють нерівномірність цього процесу залежно від особистісних якостей та рівня сформованості готовності до змін.

Міжнародний досвід останніх років додає до цієї наукової бази новітні виміри. Зокрема, Б. Лобінгер та співавтори [5] доводять, що успішна соціальна адаптація неможлива без ліквідації прогалин у знаннях щодо планування кар'єри, що особливо актуально для жінок у спорті. Дослідження Л. Ойди та співавторів [6] виявляють значний інституційний тиск, що змушує молодих спортсменів концентруватися виключно на спортивній ідентичності, що згодом критично ускладнює їхній перехід до інших соціальних ролей. Питання психологічного вигорання та втрати сенсу після завершення спортивної кар'єри аналізує К.-В. Кім [7], а його лонгітюдні спостереження за спортсменами вказують на критичну роль зовнішньої соціальної підтримки у цей трансформаційний період.

Психологічна стійкість як ключовий ресурс адаптації досліджується А. Андакао та П. Пораланом [8], які формулюють концепцію «мислення чемпіона» як інструменту успіху поза стадіоном. С. Пападопулу та співавтори [9], а також Й. Стольстрьом та співавтори [10] розглядають статус спортсменів як еталонних особистостей, чия комунікативна компетентність стає визначальним фактором формування їхнього соціального капіталу в постспортивний період. Важливість освітніх програм, закладених ще під час Юнацьких Олімпійських ігор, підтверджують М. Мадан та М. Йоруч [11].

Управління цифровим образом стає ключовим елементом нетворкування у спорті. Згідно з дослідженнями П. ван Схайка та Г. Вестербеека [12], цифрова самопрезентація є стратегічним ресурсом для побудови кар'єри, тоді як А. Мюллер Жуніор та співавтори [13] зазначають, що грамотне використання

онлайн-платформ дозволяє спортсменам ефективно конструювати свою ідентичність для широкої аудиторії, мінімізуючи ризики соціальної ізоляції. Нарешті, цілісний погляд на розвиток особистості через усі етапи кар'єрного циклу представлено в інтегративній моделі П. Віллемана [14].

У контексті зазначених тенденцій особливої ваги набувають результати наших досліджень, де обґрунтовано, що саме освіта та впровадження концепції «подвійної кар'єри» є стратегічними механізмами мінімізації соціально-професійних ризиків [15]. Нами встановлено, що трансформація соціалізації в умовах тотальної медіатизації спорту створює нові можливості для самореалізації спортсменів через цифрові платформи, що полегшує пошук нових соціальних ніш [16]. Реалізація освітнього потенціалу спорту в системі багаторічної підготовки дозволяє забезпечити цілісний розвиток індивіда та його високу життєву мобільність після завершення спортивної кар'єри [17].

Виділення невирішеної частини проблеми. Попри значний доробок учених у питаннях психологічного та педагогічного супроводу спортсменів, невирішеним залишається питання інтегрованого поєднання освітнього капіталу та цифрових компетенцій у єдину модель «дуальної кар'єри». Відсутні чіткі алгоритми того, як саме цифрова самопрезентація може стати механізмом соціальної стійкості без шкоди для змагальної діяльності.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні концептуальної моделі взаємозв'язку соціальної ролі та ідентичності спортсменів як методологічного підґрунтя для проектування сучасних систем їхньої соціальної підтримки.

Наукова новизна:

1. Вперше визначено структуру соціальної ролі спортсмена в умовах цифровізації галузі фізичної культури і спорту, де медійна самопрезентація обґрунтована як стратегічний механізм збереження соціальної стійкості особистості.

2. Удосконалено концептуальне розуміння «атлетичної ідентичності» через її інтеграцію з теорією дуальної кар'єри, що дозволяє теоретично нівелювати ризики соціальної ізоляції на ранніх етапах професіоналізації.

3. Набули подальшого розвитку теоретико-методологічні засади гуманізації олімпійського спорту в частині розширення інструментарію соціального супроводу спортсменів за рахунок конвергенції освітнього капіталу та цифрових компетенцій.

Практичне значення. Результати дослідження створюють теоретичну базу для розробки структурно-функціональної моделі реалізації освітнього потенціалу спорту та формування м'яких навичок (soft skills) у системі багаторічної підготовки спортсменів.

Для досягнення мети дослідження використано комплекс **методів дослідження:** теоретичний аналіз та узагальнення наукової літератури (для вивчення атлетичної ідентичності), системний підхід (для розробки структури моделі), а також метод класифікації (для типізації профілів спортсменів).

Результати. Теоретичний аналіз проблеми соціальної адаптації в спорті свідчить, що класична система багаторічної підготовки на сучасному етапі потребує інтеграції з механізмами цілісного розвитку особистості. У ході дослідження встановлено, що критичним чинником дезадаптації є надмірна фіксація на професійній ролі, яку в науковій літературі класифікують як складну форму атлетичної ідентичності. Цей феномен детально висвітлено у працях В. Воронової та співавторів [4], а також у дослідженнях зарубіжних авторів (Брюер Б., Ван Раалте Дж та співавтори [18]), які вказують на ризики соціальної ізоляції спортсменів із односпрямованою життєвою орієнтацією.

Оскільки кожен спортсмен має різний рівень залученості в позаспортивну діяльність, виникла потреба в систематизації цих відмінностей. Для оцінки готовності спортсмена успішно реалізувати себе в інших сферах після завершення спортивної кар'єри нами було розроблено класифікацію, що

базується на поєднанні трьох ролей: професійно-атлетичної, академічної та соціально-комунікативної (цифрової). Це дозволило виокремити три типи адаптаційних профілів, характеристики яких представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика адаптаційних профілів спортсменів за рівнями соціальної інтегрованості

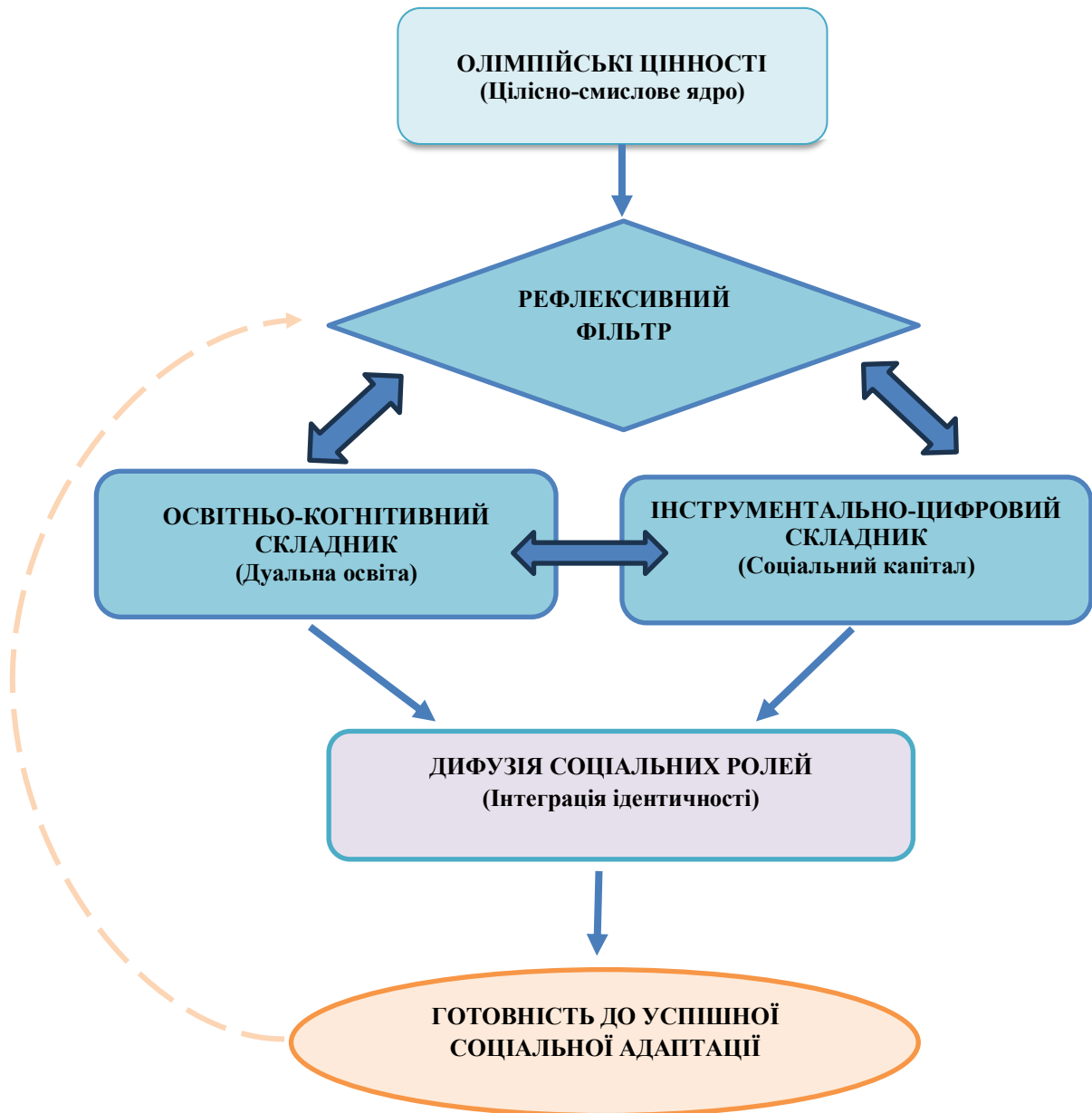
Тип профілю	Характеристика поєднання ролей	Прогноз ресоціалізації	Напрями підтримки
Інтегративний	Гармонійна синергія спорту, освіти та медіа-активності	Високий; швидка адаптація до змін	Розвиток лідерства
Компенсаторний	Домінування спорту при формальному ставленні до навчання	Задовільний; залежність від оточення	Розвиток soft skills
Дефіцитарний	Жорстка ізоляція в ролі спортсмена; відсутність інших інтересів	Низький; ризик ідентифікаційної кризи	Кризова підтримка

Джерело: власна розробка автора.

Аналіз даних, представлених у таблиці 1, дозволяє стверджувати, що найбільш адаптивним до викликів життєдіяльності після завершення спортивної кар'єри є інтегративний профіль. Його ключова перевага полягає у формуванні так званої «гнучкої ідентичності», в межах якої кожна соціальна роль гармонійно доповнює іншу. Зокрема, спортивні досягнення стають надійним підґрунтям для розбудови публічного авторитету через цифрові канали комунікації, тоді як академічна підготовка забезпечує необхідний когнітивний ресурс для успішної трансформації цього авторитету у професійну кар'єру в обраній сфері.

Спираючись на виокремлені характеристики, нами було розроблено Модель інтегрованої підтримки спортсменів у системі дуальної кар'єри, яка відображає архітектоніку взаємодії освітнього, етичного та технологічного складників підготовки фахівця (рис. 1). Представлена модель характеризується

чіткою ієрархічною побудовою, де кожен функціональний сегмент відповідає за конкретний аспект соціалізації.

Рисунок 1. Модель інтегрованої підтримки спортсменів у системі дуальної кар'єри.

Джерело: власна розробка автора.

Представлена на рисунку 1 модель відображає нашу логіку переосмислення системи підтримки спортсменів. Ми відмовилися від традиційного лінійного підходу, де соціальна адаптація розглядається лише як фінальна крапка після завершення спортивної кар'єри. Натомість ми пропонуємо систему, де розвиток особистості відбувається паралельно зі спортивним удосконаленням.

В основі моделі лежить переконання, що будь-яка діяльність спортсмена має керуватися внутрішньою етикою. *Олімпійські цінності* тут виступають не як абстрактні гасла, а як цілісно-сміслове ядро. Це той ідеологічний «дах», який захищає спортсмена від рольових криз. Проте, щоб ці цінності працювали, ми ввели в модель *Рефлексивний фільтр*. Це, по суті, інтелектуальний перемикач особистості. Він допомагає спортсмену вчасно зупинитися і поставити собі питання: «Хто я зараз? Чого я прагну за межами стадіону?». Цей фільтр не дає спортивній ролі «поглинути» всі інші аспекти життя, зберігаючи психологічну рівновагу.

Серцем моделі є взаємодія двох потужних блоків – *освітнього та цифрового*. Ми свідомо поєднали дуальну освіту з формуванням соціального капіталу в мережі. Важливо підкреслити, що ґрунтовні знання, які спортсмен здобуває в закладах освіти, є критично важливим ресурсом. Саме цей інтелектуальний капітал стає змістовним наповненням його особистості. У поєднанні з медійною впізнаваністю та професійними зв'язками, знання роблять спортсмена справді конкурентоспроможним. Двостороння стрілка між цими складниками підкреслює: академічна підготовка має ставати базою для публічного авторитету спортсмена, перетворюючи його на фахівця-експерта. Водночас цифрова впізнаваність відкриває двері до нових освітніх можливостей та практичного застосування здобутих знань.

Логічним наслідком такої підготовки є *дифузія соціальних ролей*. Це той стан, коли спортсмен вже не боїться завершення спортивної кар'єри, бо його

ідентичність стала багатогранною. Спортсмен звикає бути одночасно професіоналом, студентом та лідером думок. Перехід у нову професійну сферу відбувається м'яко, без психологічних розривів.

Особливу увагу варто звернути на *пунктирну стрілку зворотного зв'язку*. Вона доводить головну ідею нашої роботи: успішна адаптація – це не кінець шляху, а новий ресурс. Кожен позаспортивний успіх спортсмена «повертається» до його внутрішнього фільтра, зміцнюючи впевненість у власних силах. Це робить спортсмена більш стресостійким навіть на стадіоні, адже він усвідомлює, що сфера його самореалізації не обмежується виключно кількісними показниками спортивного результату

Таким чином, запропонована модель працює як динамічна система саморозвитку, де кожен елемент підтримує інший, забезпечуючи спортсмену не лише спортивні досягнення, а й гідне місце в соціумі.

Обговорення. Отримані результати дозволяють глибше осмислити трансформацію підходів до соціалізації спортсменів у сучасному спортивному просторі. Дослідження базується на положенні, що успішна соціальна адаптація після завершення кар'єри є продуктом тривалого формування множинної ідентичності. Аналіз розробленої моделі (рис. 1) та виокремлених адаптаційних профілів підтверджує, що головним деструктивним чинником залишається «атлетичне відчуження» – стан, при якому особистість ідентифікує себе виключно через спортивні досягнення.

Інтерпретуючи функціонування запропонованої моделі, варто звернути увагу на роль *рефлексивного фільтра*. Здатність до усвідомленого перемикання соціальних ролей ми розглядаємо як ключову компетенцію сучасного спортсмена. В умовах цифрового суспільства соціальна адаптація тісно пов'язана з комунікацією в інформаційному полі, проте важливо підкреслити: цифрова активність стає дієвим ресурсом лише тоді, коли вона наповнена фаховим

змістом і базується на фундаментальних знаннях, здобутих у закладах освіти різних рівнів.

Значущим аспектом дискусії є роль дуальної освіти. У науковій літературі подекуди зустрічається думка, що інтенсивне навчання може відволікати від тренувального процесу. Проте результати нашого аналізу вказують на протилежне: наявність інтелектуальної альтернативи та системного навчання знімає «психологічний пресинг результату». Спортсмен, який усвідомлює себе як майбутнього фахівця з ґрунтовною академічною підготовкою, демонструє вищу емоційну стійкість. Це підтверджує ефективність концепції Дуальної кар'єри (Dual Career), що активно досліджується у працях Н. Стамбулової та П. Віллемана [19]. Наша модель пропонує цілісний механізм – «дифузію ролей», де спортивна діяльність, академічні знання та медійна присутність гармонійно поєднуються в єдину життєву стратегію.

Наукову увагу привертає також механізм зворотного зв'язку, відображений у моделі. Він демонструє, що готовність до адаптації є динамічною величиною. Успіхи у позаспортивній діяльності підживлюють внутрішню впевненість спортсмена, що позитивно позначається і на його результативності у спорті вищих досягнень. Таким чином, ми спостерігаємо не конфлікт інтересів (спорт проти навчання), а їхню змістовну синергію.

Порівнюючи запропонований підхід із працями зарубіжних авторів (зокрема дослідженнями атлетичної ідентичності Брюер Б., Ван Раалте Дж [18]), ми солідаризуємося щодо ризиків ідентифікаційної кризи при завершенні кар'єри. Проте ми фокусуємо увагу на превентивному інструментарії. Якщо більшість існуючих моделей спрямовані на допомогу спортсмену вже після завершення виступів, то наша розробка орієнтована на випереджальну трансформацію особистісного капіталу.

Відмінність нашого підходу полягає в актуалізації пріоритетів: сьогодні фахові знання та здатність до їх ефективної трансляції у професійному

середовищі стають вирішальними чинниками ресоціалізації. Отримання освіти в цій системі є не просто формальним етапом, а критично важливим інтелектуальним фундаментом. Це дозволяє стверджувати, що запропонована модель є логічним розвитком гуманістичних ідей олімпійської освіти, адаптованою до вимог сучасного суспільства.

Підсумовуючи, можна констатувати, що інтегрована підтримка спортсменів через поєднання аксіологічних орієнтирів, дуальної освіти та сучасних комунікацій створює надійну базу для їхньої успішної реалізації в різних сферах суспільної діяльності, суттєво мінімізуючи соціальні та психологічні ризики переходу.

Подяки. Дослідження виконано згідно Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2026–2030 роки за темою «Соціальна адаптація спортсменів та антураж на різних етапах багаторічної підготовки» (номер державної реєстрації теми 0126U003842).

Список використаних джерел:

1. Платонов В. М. Сучасна система спортивного тренування: підручник. Київ: Перша друкарня, 2021. 672 с.
2. Булатова М., Радченко Л., Єрмолова В. Олімпійський спорт у системі гуманітарної освіти (український досвід). *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2020. № 2. С. 105–115. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.2.105-115>.
3. Єрмолова В. М., Булатова М. М., Кроль І. М. Педагогічний потенціал олімпійської освіти у формуванні патріотичних цінностей школярів. *Академічні візії*. 2025. Вип. 46. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17132725>.
4. Voronova V., Shynkaruk O. et al. Ascertaining the peculiarities of athletes' adaptation course to post-sports life. *Physical Education Theory and Methodology*. 2024. Vol. 24. No. 4. P. 579–585. DOI: <https://doi.org/10.17309/tmfv.2024.4.09>

5. Meeting Career Development Needs of Female Elite Athletes—A Coproductive Approach to Career Support / B. H. Lobinger, R. Schlebusch, F. Roache, P. Gilpin, W. Stockinger, N. Orive Siviter, L. Southgate, C. Mingay, S. M. Heisler, T. Schumacher, V. C. Eckardt. *Women in Sport and Physical Activity Journal*. 2025. Vol. 33. P. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.1123/wspaj.2025-0045>.

6. “You can definitely tell she's truly committed”: student-athletes’ discursive construction of athletic commitment during transitions in secondary school / M. L. Øydna, M. Saarinen, J. C. Nielsen, C. T. Bjørndal. *Frontiers in Sports and Active Living*. 2025. Vol. 7. Art. 1658234. DOI: <https://doi.org/10.3389/fspor.2025.1658234>.

7. Kim K.-W. Student-Athletes' dual career and sport burnout. *Korean Journal of Sport Science*. 2019. Vol. 30, no. 4. P. 631–650. DOI: <https://doi.org/10.24985/kjss.2019.30.4.631>.

8. Adacao A. A., Poralan P. S. Champion Mindsets of Elite Filipino Athletes: An Exploratory Qualitative Analysis / A. A. Andacao, P. S. Poralan. *Psychology and Education: A Multidisciplinary Journal*. 2025. Vol. 51, issue 4. P. 474–487. DOI: <https://doi.org/10.70838/pemj.510406>.

9. Papadopoulou S., Gdonteli K., Georgiadis K. Olympic Athletes as Role Models in Physical Education / S. Papadopoulou, K. Gdonteli, K. Georgiadis. *International Journal of Human Movement and Sports Sciences*. 2024. Vol. 12, no. 5. P. 803–812. DOI: <https://doi.org/10.13189/saj.2024.120505>.

10. Stålstrøm J., Iskhakova M., Pedersen Z. P. Role Models and Athlete Expression at the Youth Olympic Games as Impactful Sport Communication Practices / J. Stålstrøm, M. Iskhakova, Z. P. Pedersen. *International Journal of Sport Communication*. 2023. Vol. 16, issue 4. P. 435–449. DOI: <https://doi.org/10.1123/ijsc.2022-0212>.

11. Madan M., Yoruç Çotuk M. The Long-Term Impact of the Youth Olympic Games Culture and Education Program on Turkish Athletes / M. Madan, M. Yoruç

Çotuk. *Journal of Sport and Health Research*. 2024. Vol. 16, no. 3. P. 503–522. DOI: <https://doi.org/10.58727/jshr.103022>.

12. van Schaik T., Westerbeek H. *Building the Athlete Brand: A Practical Handbook*. Routledge, 2025. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003545323>.

13. Müller Júnior I. L., Sonoda-Nunes R. J., Capraro A. M. Sport communication strategies in Anderson Silva's career: identity and branding. *Martial Arts Studies*. 2025. Issue 16. P. 62–74. DOI: <https://doi.org/10.18573/mas.193>.

14. Wylleman P. A developmental and holistic perspective on transitioning out of elite sport. *APA Handbook of Sport and Exercise Psychology*. Vol. 1: Sport Psychology / ed. by M. H. Anshel [et al.]. Washington: American Psychological Association, 2019. P. 201–216. DOI: <https://doi.org/10.1037/0000123-011>.

15. Приймак М.М. Освіта і «подвійна кар'єра»: шлях цілісного розвитку та соціальної адаптації спортсменів. *Olympicus*. 2025. № 4. С. 102–110. DOI: <https://doi.org/10.24195/olympicus/2025-4.12>.

16. Приймак М. М., Калита Л. В. Трансформація соціалізації атлетів у сучасному медіа-середовищі: бібліометричний аналіз світових трендів / М. М. Приймак, Л. В. Калита. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2026. Вип. 29. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19782887>.

17. Приймак М. Освіта як ключовий фактор соціальної адаптації спортсменів на різних етапах спортивної кар'єри. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2025. № 2. С. 103–112. DOI: <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2025-2-103>.

18. Brewer B. W., Van Raalte J. L., Linder D. E. Athletic Identity: Hercules' Muscles or Achilles Heel? / B. W. Brewer, J. L. Van Raalte, D. E. Linder. *International Journal of Sport Psychology*. 1993. Vol. 24. P. 237–254. URL: <https://scispace.com/pdf/athletic-identity-hercules-muscles-or-achilles-heel-nhuyenltp0.pdf> (дата звернення: 02.05.2026).

19. Stambulova N. B., Wylleman P. Psychology of Athletes' Dual Careers: A State-of-the-Art Critical Review of the European Discourse / N. B. Stambulova, P. Wylleman. *Psychology of Sport and Exercise*. 2019. Vol. 42. P. 74–88. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2018.11.013>.